

Jeanette
Winterson

*Scris
pe
trump*

Traducere din engleză și note de
VALI FLORESCU

HUMANITAS
fiction

Cuprins

Celulele, țesuturile, sistemele și cavitățile corpului	133
Pielea	143
Scheletul	149
Simțurile	157

De ce măsura iubirii este pierderea ei?

N-a mai plouat de trei luni. Copacii explorează adâncimile, trimițându-și rădăcinile să sondeze pământul uscat, ca niște lame gata să taie orice arteră îmbibată cu apă.

Strugurii s-au smochinit pe viță. Ce ar fi trebuit să fie plin și ferm, rezistând atingerii pentru a se oferi cerului gurii, acum e spongios și cu pustule. Anul acesta s-a dus plăcerea de a rostogoli boabele albastre între degete și de a simți mustul în palmă. Până și viespile fug de balele subțiri, maronii. Până și viespile, anul acesta. Dar nu a fost mereu așa.

Îmi amintesc un septembrie: o noapte în nuanțe de porumbel gulerat, amiral roșu, margaretă galbenă și portocală. Mi-ai zis: „Te iubesc“. De ce lucrul cel mai lipsit de originalitate pe care ni l-am putea spune este, de fiecare dată, cel pe care așteptăm să-l auzim? „Te iubesc“ sunt cuvintele altcuiva. Nici tu, nici eu n-am fost primii care le-au rostit și totuși când le spui tu și când le spun eu suntem ca niște sălbatici care au dat peste două cuvinte și au început să le venereze. Le-am venerat și eu, la rândul meu, însă acum sunt o ființă solitară, aflată pe o stâncă tăiată din propriu-mi trup.

CALIBAN: M-ai învățat vorbi, cu singurul folos
Că acum știi să-njur – dea ciuma-n tine
Și-n limba ce m-ai învățat.¹

Dragostea cere să fie exprimată. Nu vrea să stea cuminte, să păstreze tăcerea, să fie bună și modestă, să fie doar văzută, dar nu și auzită, nu. Ea va izbucni în vorbe de laudă, nota cea înaltă ce sparge sticla și varsă lichidul din pahare. Ea nu e genul conservator. E un vânător de pradă mare, și prada ei ești tu. E-un joc blestemat. Cum să continui jocul, atunci când regulile lui se schimbă întruna? Am să-mi spun Alice și-am să joc crichet cu păsările flamingo. În Țara Minunilor toată lumea trișează, și iubirea e o țară a minunilor, nu-i așa? Dragostea pune lumea în mișcare. Iubirea e oarbă. Singurul lucru de care avem nevoie este dragostea. N-a murit nimeni din iubire neîmpărtășită. O să-ți treacă. O să fie altfel când ne vom căsători. Gândește-te la copii. Timpul le vindecă pe toate. Încă îl mai aștepți pe cel ce ți-e sortit? Încă o mai aștepți pe cea care ți-e sortită? Și poate mai speri să ai parte și de toate lucrurile bune?

Clișeele sunt cele care ne fac atâta rău. O emoție precisă caută o cale precisă de exprimare. Însă atunci când ceea ce simt nu e clar definit, pot oare numi asta iubire? E un sentiment atât de înspăimântător, încât tot ce pot face e să-l ascund bine sub un cărucior plin cu jucării pufoase roz și să-mi trimit o felicitare cu mesajul „Felicitări pentru logodnă“. Dar eu nu m-am logodit, sunt doar un om cât se poate de consternat.

¹ William Shakespeare, *Furtuna*, în românește de Leon Levițchi, în *Opere complete*, volumul 8, Editura Univers, București, 1990, p. 362.

Îmi feresc privirea, sperând cu disperare ca dragostea să nu mă poată vedea. Vreau varianta diluată, vorbele siropoase, gesturile insignifiante. Fotoliul înfundat sub greutatea clișeelelor. E-n regulă, milioane de funduri au stat aici înaintea mea. Arcurile sunt extrem de noi, țesătura emană mirosuri vechi și familiare. Nu are de ce să-mi fie teamă, uite, aici au stat și bunica, și bunicul meu, el cu guler scrobrit și papion, ea în rochie de muselină albă ușor forțată de viața ce creștea dedesubtul ei. Au făcut-o ei, au făcut-o părinții mei, acum am s-o fac și eu, nu-i așa, cu brațele întinse, nu pentru a te ține, ci doar pentru a-mi păstra echilibrul, în timp ce pășesc în transă spre acel fotoliu. Ce fericire. Ce fericitiți vom fi cu toții. Și au trăit fericitiți până la adânci bătrâneți.

Era o duminică fierbinte de august. M-am bălăcit în apa mică a râului, acolo unde peștii cei mici îndrăznesc să-și expună burta la soare. Pe ambele maluri, verdele proaspăt al ierbii fusese stropit, ca-ntr-un tablou psihedelic, cu vopsea aruncată pe pânză, cu șorturi țipătoare de lycra și cămăși hawaiene făcute în Taiwan. Acestea erau grupate așa cum le place familiilor să se grupeze: tatăl cu ziarul sprijinit de burdihan, mama aplecată deasupra termosului. Copiii filiformi ca niște batoane de zahăr candel, alb-roșii sau roz. Mama te-a văzut intrând și a oftat din greu pe scaunul ei pliant cu dungi.

— Ar trebui să-ți fie rușine. În jurul tău sunt familii cu copii.

Ai râs și-ai fluturat din mână, iar corpul tău a scânteiat sub apa verde transparentă, forma lui mulându-se perfect pe forma ta, cuprinzându-te, fidel ție. Te-ai întors pe spate și sfârcurile tale au străpuns ușor suprafața

râului, iar râul ți-a pus în păr mărgеле. Pielea albă ca laptele pare mai albă pe fondul roșu al părului ce-ți încadrează silueta.

— O să te pună el, bărbată-miu, la punct. Vino-ncoace, George. George, vino-ncoace.

— Nu vezi că mă uit la televizor? a zis George fără măcar să se întoarcă.

Te-ai ridicat, și apa s-a rostogolit pe tine în șiraguri argintii. Fără să mă gândesc, am traversat râul și te-am sărutat. Mi-ai încercuit spatel fierbinte cu brațele. Mi-ai zis:

— Nu mai e nimeni aici în afară de noi.

Am ridicat ochii și am văzut malurile pustii.

Ai avut grijă să nu rostești acele cuvinte ce aveau să ne devină în curând altar de taină. Le rostisem de atâtea ori până atunci, aruncându-le asemenea unor bănuți într-o fântână a dorințelor, sperând că mă vor ajuta să mă-mplinesc. Le spuseseam de atâtea ori până atunci, însă nu și ție. Le dăruisem asemenea unor flori de nu-mă-uita unor fete ce s-au dovedit apoi a nu fi fost demne de ele. Le folosisem în chip de gloanțe și ca monedă de schimb. Nu-mi place să mă consider o persoană nesinceră, dar ce altceva sunt dacă spun te iubesc fără să cred ce spun? Cum voi putea să mă bucur de tine, să te divinizez, să-ți fac loc în viața mea, să mă schimb în bine pentru tine, să te privesc și să te văd mereu doar pe tine, să-ți spun adevărul? Și dacă iubirea nu înseamnă toate aceste lucruri, atunci ce înseamnă?

August. Ne certam. Tu vrei ca dragostea să fie așa în fiecare zi, nu? Treizeci și cinci de grade chiar și la

umbră. Intensitatea și arșița asta, soarele ca un fierăstrău cu disc ce taie direct în carnea trupului tău. E din cauză că te-ai născut în Australia ?

Nu mi-ai răspuns, te-ai mulțumit doar să-mi ții o clipă mâna fierbinte între degetele reci, după care te-ai îndepărtat cu pași mari, în haine de olandă și mătase. M-am simțit penibil. Aveam pe mine o pereche de pantaloni scurți inscripționați cu RECYCLE pe un crac. Mi-am adus aminte vag de o prietenă de-a mea de demult, care era de părere că e dovadă de proastă creștere să stai în pantaloni scurți în fața monumentelor publice. Când ne-am văzut, mi-am legat bicicleta cu lanțul la stația Charing Cross și m-am schimbat la toaletă, înainte de a mă întâlni cu ea la Coloana lui Nelson.

— Ce te formalizezi atât ? am zis. Oricum, n-are decât un singur ochi.

— Eu am doi, mi-a spus și m-a sărutat.

E o greșală să pecetluiești o afirmație illogică cu un sărut, dar și eu o fac tot timpul.

Nu mi-ai răspuns. De ce au oare oamenii nevoie de răspunsuri ? Bănuiesc că, printre altele, pentru că, fără un răspuns, aproape indiferent care ar fi acesta, întrebarea în sine poate părea curând stupidă. Încercați să vedeți cum e să stați în fața unei clase și să întrebați care este capitala Canadei. Ochii se fixează asupra ta indiferenți, ostili, unii dintre ei se întorc în altă parte. Mai spuneți-o o dată.

— Care e capitala Canadei ?

În timp ce aștepti în tăcere, victimă evidentă a acestei situații, propria-ți minte începe să se îndoiască de sine. *Care e capitala Canadei ?* De ce Ottawa, și nu Montréal ? Montréalul e un oraș mult mai frumos,

espresso-ul e aici mult mai bun, aici ai un prieten. Și oricum, cui îi pasă care-i capitala? Probabil că anul viitor o vor schimba. Poate că Gloria se duce diseară la piscină. Și așa mai departe.

În tăcere e mult mai greu să faci față întrebărilor importante, celor cu mai mult de un răspuns, celor fără de răspuns. Odată puse, ele nu se evaporă lăsându-ți mintea pradă unor fantasme mai senine. Odată rostite, ele capătă dimensiune și consistență materială, îți pun piedică pe trepte și te trezesc în toiul nopții. O gaură neagră ce devorează tot ce o înconjoară, și nici măcar lumina nu reușește să scape. Atunci e mai bine să nu pui întrebări? E mai bine să fii un porc mulțumit decât un Socrate nefericit? Dat fiind că industrializarea agriculturii a făcut ca viața porcilor să fie mai grea decât cea a filozofilor, am să risc.

Ne-am întors în camera închiriată și ne-am întins pe unul din paturile de o persoană. În camerele de închiriat de la Brighton la Bangkok, cuvertura nu se asortează niciodată cu mocheta, iar prosoapele sunt mult prea subțiri. Am pus unul sub tine, ca să nu se murdărească cearșaful. Sângerai.

Ne luaserăm camera asta, ideea ta, pentru a încerca să petrecem împreună mai mult decât o cină și o noapte sau preț de o ceașcă de ceai la bibliotecă. În acte aveai un alt partener și, deși nu sunt genul care-și face scrupule, această stare binecuvântată mi-a cauzat câteva muștrări de conștiință. Pe vremuri, căsnicia îmi părea doar o fereastră care cere o cărămidă. Expunere, satisfacție de sine, dulcegărie, rigiditate, aroganță. Modul în care cuplurile căsătorite ies la plimbare doi câte doi, precum caii de pantomimă, cu bărbații în față și femeile puțin în urma lor. Bărbații aduc ginul tonic de la bar,

În timp ce femeile își iau poșetele cu ele la toaletă. Nu trebuie neapărat să fie așa, dar cam așa se întâmplă. Am trecut și eu prin multe căsnicii. Nu dintre cele care duc la altar, ci întotdeauna în sus pe scări. Am început să-mi dau seama că de fiecare dată auzeam exact aceeași poveste. Care suna cam așa.

Interior. După-masă.

Un dormitor. Draperii trase pe jumătate. Cuverturile date la o parte. O femeie dezbrăcată, de o vârstă oarecare, stă întinsă pe spate, cu ochii în tavan. Vrea să spună ceva, dar îi e greu. La un casetofon, Ella Fitzgerald cântă Lady Sings the Blues.

FEMEIA DEZBRĂCATĂ: Am vrut să-ți spun că de obicei nu fac așa ceva. Bănuiesc că asta se cheamă să comiți adulter. (*Râde.*) N-am făcut niciodată până acum așa ceva. Nu cred c-aș mai putea s-o fac vreodată. Cu altcineva, vreau să spun. Dar vreau s-o mai fac o dată cu tine. Iar și iar. (*Se rostogolește pe burtă.*) Îmi iubesc soțul, să știi. Chiar îl iubesc. Nu e ca alți bărbați. Altminteri nu m-aș fi măritat cu el. E altfel, avem multe lucruri în comun. Vorbim.

Ființa iubită își trece un deget peste buzele femeii dezbrăcate. Se întinde deasupra ei, o privește. Nu spune nimic.

FEMEIA DEZBRĂCATĂ: Bănuiesc că, dacă nu te-aș fi întâlnit pe tine, aș fi căutat în mod sigur

altceva. Poate că m-aș fi înscris la un curs universitar la distanță. N-am plănit să se întâmple asta. N-am vrut niciodată să-i dau nici cel mai mic motiv de îngrijorare. De-asta nu-i pot spune nimic. Și de-asta nu trebuie să se afle. Nu vreau să fiu crudă și egoistă. Înțelege, nu ?

Ființa iubită se ridică și se duce la toaletă. Femeia dezbrăcată se ridică în cot și-și continuă monologul în direcția băii adiacente dormitorului.

FEMEIA DEZBRĂCATĂ: Să nu stai mult, iubire. (Tace.) Am încercat să mi te scot din minte, dar nu reușesc să mi te scot din trup. Mă gândesc la corpul tău zi și noapte. Atunci când încerc să citesc, pe tine te citesc. Când mă așez la masă, pe tine te mănânc. Atunci când mă ating, mă gândesc la tine. Sunt o femeie de vârstă a doua, cu o căsnicie fericită, și singurul lucru la care mă gândesc este chipul tău. Ce mi-ai făcut ?

Se taie cu baia alăturată. Persoana iubită plânge. Sfârșitul scenei.

E flatant să crezi că tu și numai tu, care ești marea ei iubire, ai putut face asta. Că fără tine căsnicia ei, oricât de incompletă ar fi și oricât de jalnică din multe puncte de vedere, s-ar fi hrănit cu această dietă sărăcăcioasă și, dacă n-ar fi înflorit, cel puțin nu s-ar fi

veștejit. Dar s-a veștejit, zace flască și nefolosită, o cochilie goală, iar amândoi locuitorii ei au fugit. Oamenii colecționează scoici, nu-i așa? Dau bani pe ele și le pun pe pervazul ferestrei. Alți oameni le admiră. Am văzut ceva scoici celebre la viața mea și am suflat în cochiliile goale ale multor altora. Acolo unde am lăsat fisuri prea adânci pentru a putea fi reparate, proprietarii au întors pur și simplu partea stricată către umbră.

Vedeți? Chiar și aici, în acest spațiu intim, sintaxa mi-a căzut pradă înșelăciunii. Nu eu sunt persoana care a făcut aceste lucruri; nu eu am tăiat nodul, nu eu am înțepenit broasca, nu eu am dispărut în neant luând cu mine obiecte ce nu erau ale mele. Ușa era deschisă. E-adevărat, nu ea a deschis-o. Valetul ei a făcut-o. Numele lui era Plictiseală. I-a zis: „Plictiseală, adu-mi ceva cu care să mă joc“. El a spus: „Prea bine, doamnă“. Și și-a pus mânușile albe, ca să nu lase amprente atunci când a bătut în inima mea și am crezut că numele lui e Iubire.

Credeți că vreau să mă fofilez, să scap de răspundere? Nu, știu ce am făcut și ce făceam în acel moment. Dar n-am pășit spre altar, n-am stat la coadă la Casa de căsătorii și n-am jurat credință până la moarte. N-am îndrăznit așa ceva. N-am spus: „Cu această verighetă, te iau în căsătorie“. N-am spus: „Cu trupul te voi venera“. Cum poți spune asta unei persoane, după care să te duci să ți-o pui vesel cu alta? N-ar trebui să iei acel legământ și să-l desfaci așa cum l-ai făcut, în văzul lumii?

E ciudat cum căsnicia, o alianță publică și liber consimțită, dă naștere celei mai tainice legături, adulterul.